

JUBILEUSZ 25 - LECIA KOMENDANTA TRYNIECKICH TURKÓW

TRYŃCZA 2017

MAŽO
KR

WSTĘP

Jubileusz 25-lecia sprawowania komendy nad oddziałem Straży Grobowej w Tryńczy przez Ryszarda Jędrucha jest momentem niezwykłym dla samego Jubilata, ale także całego oddziału.

Komendant, który dowodzi Turkami nieprzerwanie przez 25 kolejnych lat doznaje naturalnego aktu nobilitacji wchodząc do długiego katalogu dowódców oddziałów strzegących Grobu Zbawiciela.

Z drugiej strony komendant trynieckich Turków swoją działalnością otwiera bramę w przyszłość, za którą będzie żył i trwał barwny wielkanocny obrzęd kultywowany przez następne pokolenia strażników Grobu Pańskiego i przez następnych komendantów.

Oprócz kultywowania tradycji, komendant Straży Grobowej w Tryńczy przygotował przez 25 lat całe rzesze Turków do odpowiedzialności za naszą ludową kulturę. Warto zauważyć, że komendant wraz z całym oddziałem integrował także piękną wielkanocną tradycję i dorobek przeszłości, ze współczesnością, która z kolei stanowi fundament pod przyszłość kulturową i lokalną tożsamość.

Trudno dziś wyobrazić sobie Wielkanoc bez wspańskiego oddziału Straży Grobowej w Tryńczy trzymającego wartość – tak jak kiedyś rzymscy legioniści – przed symbolicznym Grobem Chrystusa, bez barwnie ubranych Turków, wreszcie bez perfekcyjnie wykonywanej musztry paradnej. Przez kolejne dni Triduum Paschalnego Turki nadają im specyficzny wymiar i niepowtarzalną atmosferę. W ten sposób potęgują przeżycia religijne parafian, ale także sprawiają, że święta wielkanocne są radośniejsze i pełniejsze. Fakt ten potwierdzają głównie goście odwiedzający Tryńczę w święta Wielkiej Nocy, często głównie po to, aby obejrzeć „Turków”.

Zanim jednak Turki pokażą kunszt musztry paradnej i różnych elementów „rzemiosła żołnierskiego” muszą spędzić wiele godzin i dni na przygotowaniach i żmudnych treningach. Wiele potu muszą wylać, aby perfekcyjnie władać „turecką” szablą i trzymać defiladowy krok. Ich trud włożony w przygotowanie wydaje dopiero dojrzałe owoce podczas obchodów Triduum Paschalnego, głównie zaś podczas musztry paradnej na ich zakończenie.

Szczególnie imponujący występ Turków, niezadko przed liczną widownią ma miejsce podczas przeglądów oddziałów Straży Grobowych w różnych miejscowościach Podkarpacia.

Bez wątpienia największa w tym zasługa komendanta, który przez 25 lat wkłada wiele serca i poświęca wiele czasu, aby Turki były jedną z najlepszych wizytówek Tryńczy. Jego zaangażowanie w działalność Turków budzi podziw, chociażby dlatego, że łączy pasję dowodzenia oddziałem z niełatwą przecież funkcją wójta. Jak na dobrego dowódcę przystało dba o swój oddział, o umundurowanie i uzbrojenie każdego strażnika Grobu Pańskiego, wreszcie o poziom ich wyszkolenia i zdyscyplinowania, słowem komendant to głowa całego oddziału Straży Grobowej.

Niech ten album poświęcony komendantowi Turków z Tryńczy będzie skromnym świadectwem jego wieloletniej pracy społecznej i potrzeby serca w podtrzymywanie lokalnego obrzędu wielkanocnego, a także formą kronikarskiego zapisu dla przyszłych pokoleń o niezwykłym dowódcy.

Z KART HISTORII TRYNIECKICH TURKÓW

Kolejne karty historii Straży Grobowej w Trynicy są nierozdzielnie związane z historią parafii, szczególnie zaś z okresu świąt Wielkiej Nocy. Wówczas to mężczyźni bądź młodzi chłopcy zaciągali wartę przy symbolicznym Grobie Chrystusa. Najpierw byli to strażacy-ochotnicy, by później w latach 60-tych XX wieku już pod nazwą Turków, tworzyć barwny oddział, ubrany i uzbrojony na wzór orientalny.

Początków straży grobowej należy szukać w początkach parafii, która powstała w 1910 r. po wyodrębnieniu jej z parafii w Gniewczynie Łańcuckiej. Należy przypuszczać, że chłopcy i mężczyźni z Trynicy zaciągali wartę przed Grobem Zbawiciela w gniewczyńskim kościele. Czy tak naprawdę było, dziś trudno z całą pewnością powiedzieć.

W początkach istnienia parafii straż grobową pełniło kilku strażaków, po dwóch w każdej zmianie. Pełniona przez nich warta odbywała się bez ustalonych wcześniej reguł, aczkolwiek w zachowaniu wojskowych wzorów.

W czasie I wojny światowej kościół parafialny w Trynicy został poważnie uszkodzony, stąd i wypełnianie przez strażaków „ochrony” Grobu Pańskiego znacznie utrudnione.

Oddział straży grobowej liczący już ok. 14 mężczyzn „po wojsku” pojawił się w trynieckiej parafii w trzeciej dekadzie XX wieku. Wówczas to komendantem był wachmistrz Kulpa z Małego Ubieszyna (imienia tego komendanta nie udało się ustalić). Z racji doświadczenia wojskowego komendanta, w oddziale panowała iście żołnierska dyscyplina.

W tym okresie strażnicy Grobu Chrystusa ubrani byli w błękitne mundury z amarantowymi kołnierzykami, strażackie hełmy i uzbrojeni byli w lance z białoczerwonymi proporcami. Komendant miał taki sam mundur, ale jego spodnie były obszyte czerwonymi lampasami. Błękitny kolor trynieckich Turków nawiązywał do umundurowania „Błękitnej armii” gen. Józefa Hallera powstałej we Francji, która w latach dwudziestych XX w. przybyła już do niepodległej Polski.

Na zdjęciu Jan Wojtyna, Stanisław Kot, Edward Sternik,
Bronisław Sternik, Zbigniew Siry, lata 80-te

Zbigniew Siry, Stanisław Kot, lata 80-te

Następnym komendantem był Antoni Duży, z zawodu cieśla. W jego oddziale służyli, m.in.: Franciszek Baran, Franciszek Bednarz, Władysław Bury, Jan Cisek, Jan Dudek, Stefan Federkiewicz, Franciszek Sojowy, Jan Gliniak, Czesław Jakubiec, Kazimierz Jakubiec, Mateusz Jakubiec, Józef Małek, Franciszek Mścisz, Józef Myłek, Antoni Prasol, Józef Prasol, Tomasz Szlanda, Józef Szynal i Tomasz Wojtyna.

Warto podkreślić, że skład oddziału nie ulegał częstym zmianom, gdyż przynależność do niego była swoistą nobilitacją. Również umundurowanie strażników ulegało co najwyżej tylko niewielkim modyfikacjom. Komendant występował z szablą, a jego „żołnierze”, oprócz lanc, mieli halabardy.

Wartownia oddziału mieściła się w drewnianym domku tzw. „Smuszówce”, w której wcześniej mie-

ściła się Kasa Stefczyka, a następnie zamieszkały w niej siostry Służebniczki Starowiejskie.

Jeszcze w okresie międzywojennym oddziałem straży grobowej dowodził Jan Cisek, Józef Szynal i Wojciech Wojtas. Towarzyszyła mu wówczas orkiestra – tzw. Kapela „Pyzów”.

W czasie ostatniej wojny i w okresie terroru stalinowskiego działalność straży grobowej w zasadzie wygasła. Reaktywował on swoją działalność po „odwilży” 1965 r., aczkolwiek już w zmienionej formule. Wówczas to zaczęto używać nazwy Turki, równocześnie zwrócono uwagę na większą strojność mundurów, ozdób, a także zmieniono uzbrojenie z dawnych lanc na drewniane szable, później metalowe.

PORTRET KOMENDANTA

Ryszard Jędruch komendantem trynieckich Turków został w 1992 r. przejmując dowodzenie oddziałem od Mieczysława Kuśnierza. Swemu poprzednikowi – jak dzisiaj wyznaje – zawdzięcza wiele: to on dostrzegł we mnie predyspozycje dowódcze, i to on pożyczył mi wiele elementów umundurowania. Nie mogłem więc sprzeniewierzyć się zaufaniu, jakim mnie obdarzył.

Zanim został komendantem, w 1983 r. jako szesnastoletni chłopiec wstąpił do formacji Turków i wielokrotnie miał zaszczyt pełnić wartę przed symbolicznym Grobem Chrystusa w kościele parafialnym. To była jego pasja wynikająca z przeświadczenia, że to wszystko ma sens, bo jest to część naszego życia religijnego oraz naszej lokalnej kultury i tradycji.

Katalog zasług komendanta dla oddziału straży grobowej w Tryńcy jest naprawdę wielki. To on wprowadził nowe elementy musztry paradnej i urozmaicił cały układ sprawowania warty przy Grobie Pańskim.

Niewątpliwym jego osobistym sukcesem było zorganizowanie w 1997 r. uroczystości wręczenia sztandaru dla Turków z Tryńcy. Piękny sztandar wykonały siostry Karmelitanki z Przemyśla, który został ufundowany przez parafian. Sama uroczystość wręczenia Turkom sztandaru przyciągnęła wielu gości i parafian, którzy swym licznym udziałem w tym wydarzeniu dali dowód na to, że obrzęd Turków to nie tylko element tradycji wielkanocnej, ale i przejaw bogactwa lokalnego życia duchowego.

W 25-letnim dowodzeniu trynieckimi Turkami jednym z najważniejszych wydarzeń było zorganizowanie w 2005 R. XIII Podkarpackiej i II Ogólnopolskiej Parady Straży Grobowych „Turki 2005” w Gniewczynie Trynieckiej. Wówczas to na stadionie LKS „Huragan” Gniewczyna wystąpiło przed liczną publicznością 36 oddziałów straży grobowych z całej Polski oraz 9 orkiestr dętych; łącznie ok. 1400 osób.

Z wydarzeniem tym związany jest splot różnych tragicznych okoliczności, które uniemożliwiły przeprowadzenie parady w zaplanowanym terminie, tj. 3 kwietnia. Dzień wcześniej przysłała jednak tragiczna wiadomość: zmarł papież Jan Paweł II. Ostatecznie termin Parady przesunięto o dwa tygodnie, a wtedy impreza mogła już odbyć się bez przeszkód. W Paradzie jako honorowy gość uczestniczył ks. Bp Adam Szal, obecny Metropolita Przemyski.

W pamięci komendanta Turków utkwił także wyjazd z oddziałem do Jeleniej Góry w 2016 roku. Wzięli tam udział wraz z Gwardią Matki Bożej z Cieplic, w uroczystościach religijnych budząc podziw wśród tamtejszych parafian z barwnego umundurowania i poziomu wyszkolenia musztry.

Stałym punktem kultywowania tradycji Turków jest ich udział w corocznych paradach straży grobowych, które odbywają się w różnych miejscowościach Podkarpacia. Wtedy mają oni możliwość zaprezentowania swoich strojów, najciekawszych elementów musztry paradnej i spotkania się z podobnymi formacjami.

Lata 80-te Ryszard Jędruch
i Mieczysław Kuśnierz

Na zdjęciu: Adam Żelazko, Albin Kata, Robert Gielarowicz, Adam Hader, Tomasz Rzeczyca, Waldemar Szczodrowicz, Arkadiusz Wojtyna, Henryk Nagórny, Janusz Rusinek, Ryszard Jędruch, Rafał Duży, Jacek Kulpa, Sylwester Szwed, Adam Zamorski, Robert Zalot, Krzysztof Kornafel, Grzegorz Kulpa, Krzysztof Mach, Adam Jakubiec, Andrzej Pietluch, Adam Baran, Rafał Bednarz, Grzegorz Rączka, Edward Baran, Eugeniusz Nabrzecki, Zbigniew Tołpa, Stanisław Pucia, Piotr Nabrzecki, Maciej Szczodrowicz, Marek Kozdroń, Zdzisław Baran, Tomasz Kuśnierz, Konrad Turek, Tomasz Nabrzecki. 1997 r.

W czasie sprawowania komendy nad Turkami, oddział bierze udział w procesjach Bożego Ciała, podczas wizytacji biskupich oraz w szczególnie ważnych wydarzeniach dla życia religijnego parafii. Jakże barwniejsze i radośniejsze były chociażby prymicje ks. Rafała Borcza, w których uczestniczyła Straż Grobowa z Tryńczy.

Ryszard Jędruch będąc przez 25 lat komendantem trynieckich Turków ma najdłuższy staż na tym stanowisku spośród innych komendantów na Podkarpaciu i w Polsce. Równocześnie musi on łączyć obowiązek komendanta z nietłatą przecież pracą na stanowisku wójta.

W ćwierćwieczu sprawowania komendy nad oddziałem straży grobowej mieści się wiele godzin i dni ćwiczeń i spędzonych na warcie przez Grobem Chrystusa.

Te 25 lat służby budzi podziw i uznanie, chociażby za społeczne zaangażowanie i ogromny wkład w podtrzymywanie barwnej tradycji Turków i uświetnianie uroczystości Triduum Paschalnego.

Należy więc życzyć komendantowi kolejnych 25 lat służby na tym stanowisku dla dobra lokalnej tradycji, dla parafii i dla oddziału. Do tych życzeń przyłączają się także komendanci oddziałów straży grobowej z Gniewczyny Łańcuckiej – Grzegorz Rybak, Gniewczyny Trynieckiej – Robert Słysz, Jagielly – Stanisław Botwina oraz Gorzyc – Marian Gliniany.

Parada Straży Grobowych Turki

2005 r. w Gniewczynie Trynieckiej odbyła się XIII Podkarpacka, a II Ogólnopolska Parada Straży Grobowych „Turki 2005”. Udział w niej wzięło 36 straży grobowych oraz 9 orkiestr dętych - łącznie około 1600 osób

Parada Straży Grobowych

Oddział podczas parady w Raniszowie, na zdjęciu: Tomasz Penkal, Tomasz Buszta, Dominik Foltyniak, Dominik Bartuś, Grzegorz Czupik, Krzysztof Mach, Franciszek Buszta, Arkadiusz Ogryzek, Rafał Czupik, Mariusz Strama, Marcin Majcher, Wiktor Trojak, Robert Posala, Artur Stopyra, Ryszard Jędruch, Stanisław Wiecheć, Piotr Tołpa, Marek Kozdroń, Sebastian Techmański, Dawid Flak, Kamil Lewcio, Dariusz Siwik, Mirosław Musiał, Marcin Flak, Łukasz Sternik, Paweł Gajda, Sławomir Płoskoń, Piotr Skitał, Marcin Sosnowy, Wiktor Płoskoń, Radosław Pigan, Robert Zalot, Daniel Machała, Tomasz Szyszka, Stanisław Rzczyca

Powrót oddziałów z parady w Raniszowie

Powrót oddziałów z parady w Raniszowie

Pokaz musztry w Głogowcu, na zdjęciu: Radosław Pigan, Wiktor Trojak, Tomasz Szyszka, Grzegorz Czupik, Marcin Flak, Dominik Foltyniak, Eugeniusz Nabrzeski, Ryszard Jedruch, Sebastian Techmański, Dominik Bartuś, Marcin Majcher, Arkadiusz Ogryzek, Rafał Czupik, Sławomir Mach, Tomasz Penkał, Krzysztof Mach

Pokaz musztry w Głogowcu

Pokaz musztry w Głogowcu

Oddział Straży Grobowej 2006 rok, na zdjęciu: Stanisław Wiecheć, Tomasz Szyszka, Ryszard Jędruch, Mariusz Strama, Łukasz Sternik, Arkadiusz Ogryzek, Krzysztof Mach, Marcin Majcher, Rafał Czupik, Tomasz Penkał, Marcin Sosnowy, Sławomir Mach, Artur Stopyra, Radosław Pigan, Marcin Flak, Sebastian Techmański, Dawid Flak, Wiktor Trojak, Mirosław Dałomis, Marek Kozdroń, Dominik Bartuś, Robert Zalot, Mirosław Musiał, Paweł Gajda, Stanisław Rzeczyca, Robert Posala, Kamil Lewcio, Wiktor Płoskoń, Grzegorz Czupik, Piotr Skitał, Daniel Machała

Przemarsze podczas Świąt Wielkanocnych

Przemarsze podczas Świąt Wielkanocnych

Zbiórka przed uroczystościami, na zdjęciu: Tomasz Penkal, Krzysztof Mach, Rafał Czupik, Sławomir Mach, Marcin Majcher, Arkadiusz Ogryzek, Ryszard Jędruch, Dominik Bartuś, Dominik Foltyniak, Artur Stopyra, Tomasz Szyszka, Grzegorz Czupik, Mariusz Strama, Stanisław Wiecheć, Radosław Pigan, Piotr Skitał, Robert Posala, Kamil Lewcio, Mirosław Dałomis, Łukasz Sternik, Dariusz Siwik, Marcin Flak, Marek Kozdroń, Mirosław Musiał, Daniel Machała, Marcin Sosnowy, Robert Zalot, Sławomir Płoskoń

Przemarsz do Krzyża w Wielką Sobotę

Uroczystości mszalne w Wielkim Tygodniu

Odprawienie Księży po mszy rezurekcyjnej

2007

Gościnny występ na Gminnym
Przełądzie Turków w Rozbożu

Gminna parada Turków w Jagielle

Nadanie sztandaru w Jagielle

Gminna parada Turków w Jagielle

Gminna parada Turków w Jagielle

Pokaz musztry w Majdanie Zbydniowskim podczas V Ogólnopolskiej i XVI Podkarpackiej Parady Wielkanocnej „Turki 2008”

2009

Udział w VI Ogólnopolskiej XVII Podkarpackiej
Paradzie Straży Wielkanocnych w Grodzisku Dolnym

Pokaz musztry paradej podczas Świąt Wielkanocnych pod kościołem w Tryńcy

Udział w VI Ogólnopolskiej XVII Podkarpackiej Paradzie Straży Wielkanocnych w Grodzisku Dolnym

2010

Pokaz musztry paradej w Głogowcu

Udział w uroczystościach Świąt Wielkanocnych

Udział w XI Ogólnopolskiej i XXII Podkarpackiej Paradzie Straży
Wielkanocnych Turki 2014 w Radomyślu nad sanem

2014

Udział w XI Ogólnopolskiej i XXII Podkarpackiej Paradzie Straży
Wielkanocnych Turki 2014 w Radomyślu nad sanem

Udział w XI Ogólnopolskiej i XXII Podkarpackiej Paradzie Straży
Wielkanocnych Turki 2014 w Radomyślu nad sanem

2015

XXII Ogólnopolska i XXIII Podkarpacka Parada Staży
Wielkanocnych Turki 2015 w Gniwczynie Trynieckiej

XXII Ogólnopolska i XXIII Podkarpacka Parada Staży
Wielkanocnych Turki 2015 w Gniewczynie Trynieckiej

XXII Ogólnopolska i XXIII Podkarpacka Parada Staży Wielkanocnych Turki 2015 w Gniewczynie Trynieckiej

Pokaz musztry paradnej przed Kościołem w Tryńczy

Pokaz musztry paradnej przed Kościołem w Tryńczy

Uroczystości Kościelne podczas Świąt Wielkanocnych

Pokaz musztry paradnej w Wólce Małkowej

Gościnny wyjazd do Jeleniej Góry

Pokaz musztry paradnej w Ubieszynie

XXIII Ogólnopolska i XXIV Podkarpacka Parada Staży Wielkanocnych Turki 2016 w Nowej Sarzynie

Pokaz musztry paradnej w Głogowcu

Zbiórka oddziału

Święta Wielkanocne

KOMENDANT SAM O SOBIE

Funkcję komendanta pełnię nieprzerwanie przez 25 lat. Wydawać by się mogło, że jest to bardzo długi okres czasu, ale jeżeli coś się lubi, jeżeli coś sprawia przyjemność to naprawdę ten czas się nie dłuży. Tak było i w moim przypadku.

Dowództwo nad formacją trynieckich Turków objąłem w 1992 r. a moim poprzednikiem był Mieczysław Kuśnierz. Zawdzięczam mu bardzo wiele. On wprowadził mnie w tajniki dowodzenia, on pomógł mi wypełniać funkcję komendanta, dlatego też chcę mu za to wszystko podziękować już z perspektywy minionych 25 lat.

Będąc komendantem musiałem godzić obchodzenie świąt z rodziną z wypełnianiem obowiązków dowódcy Turków. Nie żałuję jednak niczego, co by mogło położyć się cieniem na kultuwowaniu tak barwnego obrzędu wpisującego się od lat w życie parafii i w miejscową tradycję. Mam nadzieję, że parafianie i goście dostrzegają niepospolite walory religijne i kulturowe tego obrzędu. Z długiej historii trynieckich Turków najbardziej utkwiała mi w pamięci uroczystość nadania oddziałowi sztandaru w 1997 r., organizacja i przebieg Ogólnopolskiej Parady Straży Grobowych w Gniewczynie Trynieckiej w 2005 r. oraz ubiegłoroczny wyjazd do Jeleniej Góry na uroczystości religijne.

Z okazji Jubileuszu chciałbym gorąco podziękować moim podkomendnym i pocztowi sztandarowemu za trzymanie warty przed Grobem Chrystusa, za udział w paradach oraz za podtrzymywanie pięknej, wielkonojnej tradycji.

X GMINNA PARADA STRAŻY GROBOWEJ MIROCIN 2015

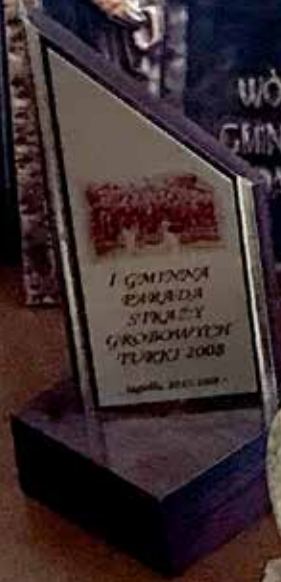
WOJTA
GMINY PRZEWORSKI
DANIEL KRAWCZYK

DLA
STRAŻY GROBOWEJ
Z TRYNCZY
ZA UDZIAŁ
W I GMINNEJ PARADZIE STRAŻY GROBOWYCH

Dyrektor Gminy
Gdańsk
Hanna Jankowska

Mirocin, 10 marca 2015 r.

I GMINNA
PARADA
STRAŻY
GROBOWYCH
TURKÓJ 2008

lipiec 2011 2008 r.

Wojewódzka Parada
Straży Grobowych
TurkóJ 2012

POWIATOWA
PARADA
TURKÓW

Wojewódzka Parada
Straży Grobowych
TurkóJ 2012

PAMIĄTKOWE NAGRODY

Gmina Tryńcza